

CERKVENI GLASBENIK.

Organ Cecilijinega društva v Ljubljani.

Izhaja po enkrat na mesec in velja za celo leto z muzikalno prilogo vred 2 gold., za ude Cecilijinega društva in za cerkve ljubljanske škofije 1 gold. 50 kr.

Vredništvo in opravišstvo je v hiši „Katoliškega društva rokodelskih pomočnikov“, Poljske ulice št. 10.

„Te Deum“, kdo ga je zložil?

(Konec.)

Gledé na té ujemajoče se vrste pravi Daniel v svojem Thesaurus-u (II.): „Ako mi je že treba svojo lastno misel razodeti, dozdeva se mi, da ima „Te Deum“ enako kakor angelska hvalna pesen svoj začetek v izhodnji cerkvi in da se je potem v latinsko preložil“. — —

Zdaj pa poskusimo, da pridemo do konca in pretehtajmo važnost posameznih razlogov.

Brez ugovora bode vsak pritrdil, da pri toliko različnih menenjih edino imenovanje kakega moža v enem samem kodeksu ne more biti posebnega pomena. Toraj tudi smemo pri tem raziskavanju imena Abundius, Sisebatus in Hilarius brez premisleka prezreti, dasi tudi so oni možje dostoverni, ki so mislili, da bodo se svojo najdbo svetu pravega začetnika našega hymnus-a pokazali. Njihova sporočila so prav zato brez pomena, ker so osamljena.

Večja važnost gré Nicetius-u, za katerega Usher-a galski psalterij in Ruinart-ov martyrologij govorita. Toda kakor za gotovo tudi Bingham prvenstvo Nicetius-u prisvaja, vendar imenitno sodbo njegovo redovna pravila sv. Benedikta spodbijajo. Le-ta redovna pravila, katera so okoli l. 515, toraj 50 let pred smrtjo Nicetius-ovo nastala, imajo v 11. pogl. (De Laudibus) naslednje: „Po četrtem respozoriji začne opat „Te Deum laudamus“. Ako bi bil skladatelj Nicetius, imeli bi v hymnus-u kako svetnikovo delo iz prav mladih let, katero bi se bilo do l. 515. javalne tako daleč razširiti moglo; in težko je misliti, da bi ga bil sv. Benedikt (in ko bi ga bil tudi poznal) v oficij sprejel. Kakor se je sploh sv. Benedikt gledé oficija rimskega običaja poprijel, enako se sme trditi, da je „Te Deum“ iz rimske liturgije vsprejel. Pa pustimo celo na strani spričevalo benediktinskih redovnih pravil. Fornici*) imenuje skladatelja, ki ga je Usher zasledil, Nicetas-a (ne Nicetius-a) in pristavi: „Ne vé se, kdo da je le-ta Nicetas in v katerem veku da je živel; toraj tudi ni mogoče preiskavati, je-li on zložil hymnus, ali ne“. Kakor se vidi, podvrgli so namesto neznanega Nicetas-a znanega Nicetius-a.

*) Institutiones liturgicae. 1885. str. 258.

Že sam sum take prevare pa zadostuje, da se vsa dostovernost v lastinsko pravico Nicetius-ovo uniči. To menenje so zdaj tudi že sploh opustili, in če ga Beck v svojem „katholisches Kirchenlied“ zopet zagovarja, moramo to predrznost njegovi vroči ljubezni do lastne škofije na rovaš zapisati.

Kakor smo mi puskusili z navedenim zgodovinskim časom pokazati, da je začetek „Te Deum“-a iskati v dóbi pred sv. Nicetius-om, tako ga je Tenzel postavil v dóbo pred sv. Ambrozijem; saj on in Daniel, (ki se je njegovega menenja póprijel) prav za prav nič drugega ne trdita, kakor naslednji odlomek iz „Thesaurus-a“ kaže. Najpred v aleksandrin-skem kodeksu najdeni in v „Te Deum“-u nahajajoči se kosi niso samostojna pesen, marveč sestavek vrstic, katere so vse, izvzemši vrstico „Dignare“ iz psalmov in iz preroka Daniel-a vzete. Grški vir se sme tedaj edini vrstici „Dignare“ privoliti; drugi stavki pa so prevod iz hebrejskega izvirnega teksta. Baje so bile té vrstice obče znane, kakor jih je mnogo še dandanes; in po tem si prav lahko razlagamo, kako da so te k jutranji molitvi (oratio matutina) spadajoče vrstice pridjale tudi „Te Deum“-u, kateri že po svojem litur-gičnem mestu v matutinum-u tudi jutranja molitev postane. V resnici se konča hymnus sè stavkom „Aeterna fac“. Da je temu tako, lahko dokažemo, ako vsebino razkosamo; spričuje pa tudi vatikansk kodeks, v kojem se „Te Deum“ z istim stavkom konča, potem so pa še 24., 25., 22. in 23. stavek kot vrstice (versiculi) pristavljeni. — Kako pa da bi se iz same porabe znanih vrstic smelo sklepati na prvotni grški tekst „Te Deum“-a: to presega človeško pamet. Kje neki je tisti grški tekst? Nikjer. Se-li v latinskem tekstu nahajajo grecizmi, ki bi nas spominjali na prevod? Ne! Naj le poskusi kdo naš latinski tekst na grško prelagati, gotovo bode često čutil tudi latinsko prvotnost. Zatrjevani grški izvirnik je gola basen in z njo razpade prelaganje „Te Deum“-a v predambrozijansko dóbo.

Naš dosedanji razgovor kaže, da pravico sv. Ambrozija in sv. Avgustina do „Te Deum“-a najbolj utemeljeno smatramo. Vsako drugo ime mora zginiti memo teh dveh. Besede hymnus-a, ki je simboličnega značaja in z liričnem navdušenjem trojedinega Boga poveljuje, strinjajo se jako dobro z dóbo sv. Ambrozija, ko so krivoverci Manes, Ariž in Macedonij pravoverni nauk o sv. Trojici kvarili. In kateri katolik bi pač mogel tajiti, da bi sv. Duh, ki je Caharija in sv. devico Marijo k „Benedictus“-u in „Magnificat“-u navdihnil, ne bil mogel navdušiti naših dveh cerkvenih učencikov pri Avgustinovem krstu, toliko pomenljivim za vso cerkev: tako da sta ex improviso polna radosti in hvaležnosti neskončno milostljivemu Bogu zapela veličastni „Te Deum laudamus!“ Vsa sporočila srednjega veka podpirajo povedbo dunaskega psalterija in obeh kodeksov monte-kasinskih. Ta sporočila gotovo niso pičle važnosti; dà, prevažne so, tako da jih celo Daniel prezreti ne more. Skuša toraj, zediniti je s svojo trditevjo, pisoč: „Izmed raznih prevodov priljubil se je Ambrozijev najbolj, kateri, s prvega namenjen za Milansko cerkev, je bil pozneje sprejet po vsi cerkvi. Kar se pa tiče Avgustina, skrbel je za to, da se je Ambrozijevo delo v afrikanski cerkvi udomačilo, tako da stari naslov „Canticum Ambrosii et Augustini“ ni popolnem nepriličen“. — Toda to sporočilo se tudi ne sme preceniti; v našem slučaju ni nezmožljiva priča, ker ga moremo

zasledovati le do začetka VI. stoletja, ali (če Dacijeve kronike nočemo smatrati pristne) le do konca VIII. stoletja. Le tadaj, ako bi se neposrednje na čas sv. Ambrozija naslanjala, imeli bi v njej spričevalo, kateremu bi se nihče ustavljati ne mogel. Čudno je pač res, da ne Ambrozij niti njegov životopisec Pavlin, ne Avgustin niti njegov biograf Posidij o hymnus-u in njegovem začetku ničesa ne povedó. In dasi tudi smo tega menenja, da sta ss. Ambrozij in Avgustin zložila „Te Deum“, popolnega prepričanja o resnici le-té trditve vendar ne moremo imeti. „Semper itaque remanet, nihil certi statui posse de hymni origine.*)“

Ali res propada cerkveno národno petje, in zakaj?**)

Da moremo o napredku ali propadu cerkv. národnega petja v naši (lavantinski) škofiji govoriti, treba razložiti idejo njegovo. V cerkvenem národnem petju nahajajo se trije momenti: a) liturgični moment, ker národno petje naslanja se na liturgijo misel češčenja božjega in posvečenja človekovega izraža. V tem smislu mora biti versko-resnično, pobožno ter se mora ujemati z liturgijo. Po tem znaku loči se cerkvena pesem od vsake druge. b) Umetnijski moment, kolikor národna pesem kot pesem in petje zahtevam prozodije in glasbe v najpriprostejši obliki zadostuje. Gledé tega bodi živa in éstetično dostojna, à liturgični misli podložna. c) Národni moment, ker národno petje kot pesem pobožnega in vernega ljudstva lastne mu in po krščanstvu soglasno razvite lastnosti značaja národovega izraža. V tej zadevi mora biti národna pesem objektivna in mirna, ne pa sentimentalna ali strastna.

Ako se tedaj ta tri načela, liturgije, umetnije in národnega značaja v duševno enoto zedinijo, nastane ideja cerkvene národne pesmi. Čem tesnejše se ona sklenejo, zraven pa posamezni momenti samostojno ostanejo, tem boljša je pesem; čem rahlejša pa je njih zveza, in čem mogočnejše en moment nad drugima vlada, — tem slabša je národna pesem. Soglasno uravnana zveza vsih treh momentov rodi cerkveno národno pesem, ki jo, kakor treba, večje ali manjše število vernikov tudi v resnici prepeva, ker je v teku krščanskega izobraževanja iz njih izrastla; — postane splošna pevska molitev. Njen temelj je sicer po vsem katoliškem svetu eden in isti, ker povsod ista vera vlada; vendar pa se pesem pri vernih Polakih drugače glasi, kakor pri Hispancih i. t. d.

Pri velikih národih, kateri so se samostalni zgodovinsko razvili, je nabožna ljudska pesem postala cerkveno-národna; pri manjših národih, kateri so si kulturno naslanjaje se na mogočnejše národe (toraj ne samostojno) pridobili, nabožna pesem nima čistega národnega znaka, marveč dolgotrajen vpliv mogočnejšega rodu kalí lastni národni značaj, kar lahko vidimo pri pesmi v naši škofiji. Ako toraj ta pojem nabožnega národnega petja s cerkvenim

*) Prim. E. Müller-ja spis „O zaslugah sv. Ambrozija za cerkvenó glasbo“.

**) Po konečnem zapisniku pastirskih konferenc v lavantinski škofiji l. 1887. — Ker le-tó vprašanje ne velja samo za lavantinsko, marveč tudi za druge slovenske škofije, prav zato ga postavimo v „Cerkv. Gl.“ vsim njegovim čitateljem v pomislik.

petjem, v naši škofiji navadnim, primerjamo, ne moremo tajiti, da je njegovo stanje obžalovanja vredno ter da če dalje bolj propada.

Ad a) V liturgičnem obziru, pravijo sporočila, so melodije često posvetne, nasladne, skoro lascivne; mnogokrat so meseni zaljubljeni napevi preneseni na nabožne besede (kakor spričujejo izgledi priloženi sporočilom). Redko se slišijo pesmi, katere bi mogle kot glasbena molitev glasbeno izraziti ona čutila vere in kesanja ki se v tekstu nahajajo. Té pesmi so strastne arije, katere nikakor niso za cerkev. Ni se gledalo, da bi se pesem z liturgičnim činom ali s praznikom skladala, dasi tudi sinodalni dekret veleva: „Abusus in nostra Dioecesi passim occurrentes, ut nempe intra Missam cantatam, quae ad s. Liturgiam et Missam ejusdem diei non pertinent, vel intra „Sanctus“ et „Communionem“ cantica in honorem B. M. V. vel alicujus Sancti vel cantilenae non approbatae et minus honestae cantentur, tollantur“. t. j. „Razvade po naši škofiji tû pa tam nahajoče se, da se namreč med peto mašo, kar se sè sv. liturgijo in mašo istega dne ne vjema, ali med „Sanctus“-om ali med „Communio“ pesmi v čast blažene Device Marije ali kakega (druzega) svetnika, ali nepotrjeni in manj spoštljivi napevi prepevajo, naj se odpravijo“. — Povsod po škofiji nahajajo se privilegovane cerkvene pevkinja na škodo skupnemu cerkvenemu petju, nabožnemu redu in sem ter tje celo nravnosti. Tako se uničuje glavni namen cerkvenega petja. Nasladne pesmi na svetem kraju pri najsvetejšem opravilu pa ne morejo nebeškega mišljenja roditi niti ga gojiti.

Ad b) Gledé na umetnijo se sploh toži, da so teksti pomankljivi, orgljanje brez vsake vrednosti in predavanje slabo. O duhovitem popevanju se niti govoriti ne more, orgle se skoro po celo uro gibljejo le v dveh akordih, na konci pa znoré v poskočnico. Starejši glasovi padajo in proizročujejo neznosljive disonance, pedal je premočan, tempo prenašlo i. t. d. še mnogo drugih napak. Ker se v škofiji nikjer le količkaj izobraženi pevci ne nahajajo, zato o umetnem petju niti sledu ni najti.

Ad c) V národnem obziru se omenja, da se v nekaterih dekanijah vse ljudstvo rado udeležuje vsakterega cerkvenega petja; po drugih pa le petja pri blagoslovu, pred pridigo, pri križevem potu, litanijah M. B. in pri procesijah; drugod pa tudi nikdo ne poje, ali k večemu edini orglavec z eno ali dvema pevkama. Tudi ondi, kjer ljudstvo zna peti, ne poje zmiraj ono samo, ker ga često, in ob posebnih slovesnostih vselej, solo-komadi orglavca ali kake pevkinja izpodrine.

Gotovo je toraj, da naše cerkveno národno petje niti iz liturgičnega, niti iz umetniškega, niti iz národnostnega ozira ne zadostuje.

Škofijska synoda 1883 — Stat. cap. IX. o stanju našega cerkvenega petja tudi ugodnejše ni govorila: „Nostris temporibus infaustae circumstantiae tam inique influebant in cantum et musicam, ut non sine causa nunc de defectu et lapsu cantus ecclesiastici et musicae sacrae conqueramur“; t. j. V naših časih vplivale so nesrečne okoliščine tako slabo na petje in glasbo, da se po vsi pravici zdaj čez pomanjkljivost in propad cerkvenega petja in svete glasbe pritožimo.

Te „nesrečne okoliščine“ se žalibog nahajajo že stoletja po vsi Evropi, tako da so previdni možje propad cerkvenega petja povsod obžalovali. Tako n. pr. pravi papež Pij IX. v svojem listu „Multum ad commovendum“ z dne 16. dec. 1870, s katerim je nemško „Cecilijino društvo“ potrdil: „At enim, quod maxime dolendum, plerisque in templis quoddam concentuum genus usurpatur, scenicis ludibus plane dignum“, t. j. „Toda, kar je jako obžalovati, v mnogih cerkvah prisvajajo si samolastno neko vrsto popevanja, ki je gledališča popolnem vredno“.

Po zgodovinskih preiskavanjih o nabožni nemški narodni pesmi, izpozna se, da je od vestfalskega pomirja 1648 jela propadati, in da čedalje bolj propada. V Nemčiji in Avstriji izgubila je vsled državne sprave l. 1803. v zatrtih samostanih svoja gojišča in dandanes smrtno ranjena na tleh leži. Ker se pa slovenska cerkvena narodna pesem jedva čez 17. (? — Imamo jih, se vé da prav pičlo število tudi iz 16. stoletja. Vr.) stoletje nazaj zasledovati more, je jasno, da je na našo narodno pesem že v zibeli ležečo boleha nemška pesem vplivala. Kako resnobna in sveta pa da je naša slovenska pesem še v 17. stoletju, glej izgledov v „C. Gl.-u“ in v „Ceciliji“.

A zakaj je propadlo cerkveno narodno petje?

Ker je cerkveno narodno petje tesno zvezano z gregorijanskem in Palestrinovem, in ker propad poslednjih tudi prvemu škoduje, moramo vzroke propada ločiti v oddaljene in bližnje.

1. Oddaljeni vzroki so:

a) Pokvarjena človeška natura, katera mnogo lože po široki cesti nasladne zabave in samoljubja hodi, nego po strmi stezi nravnega zatajevanja. Cerkevno petje pa ima imenitno nravno nalogo izvrševati, kar je tim težje, ker se ne dá tako jasno dokazati, kakor n. pr. verske resnice ali nravne postave; manjka nam tu jedernatega pravila — symbola. Če v navadnem življenju celó dobri kristjani nravno postavo tolikrat prelamajo — ko vendar gré za večnost — čim laglje se godé pristopki v nedoločnem glasbenem čustvenem življenju. Iz tega si lahko razlagamo, da so pravila o svetim ravnanju s cerkvenim petjem in pritožbe o njegovem propadu toliko stare, kot cerkveno petje samo.

b) Način dandanašnje omike. Po ljutih verskih bojih 16. in 17. stoletja nastala je v 18. stol. neka mrtvica v cerkvenem življenju, katera je pouzročila, da je vse versko življenje gledé véd, umetniže in askeze omagalo. Kratenje cerkvene prostosti in pravic po postavah za cerkev neugodnih; večinoma brezverna materijalistična véda našega veka zadušijo skoraj takoj v začetku katoliško zavednost. Po tej poti in v tem smislu izreja se sedanji rod ter se umika razodetemu krščanstvu. A cerkveno petje je sveto cvetje verskega življenja. Kjer ni korenine, ondi tudi cvetja ni; kjer sta korenina in deblo pokvarjena, ondi tudi cvetje ne more biti zdravo. Zato nas pa tudi zgodovina uči, da ob časih, ko je bila vera krepka in trdna, je bilo tudi cerkveno petje polno vere n. pr. v 12. in 13. stoletju. Kadar pa vera peša, tadaj zamira tudi pravo katoliško petje; nasproti pa se vzdiguje posvetna glasba ter si pridobiva sè svojim lahnim, begočim in šegetajočim značajem čedalje več prostora v cerkvi.

c) Preziranje pevske uredbe, ki jo je cerkev za sv. liturgijo pozitivno določila. Gotovo je, da velja liturgična postava, da se smé pri peti maši („Missa cantata“) peti edini latinski tekst, kakor se v misalu nahaja, in to: ves, brez okrajšanja, premeščenja, poškodbe in ponavljanja. Prim. Benedict. XIV. Const. „Nos te“. 1749. — Amberger II. pag. 258. — „Regolamento“ 1884, Art. 3. S. R. C.

Tedaj ima národna nabožna pesem po ukazu škofovem svoje ji dovoljeno mesto edino le pri drugih bogoslužnih opravilih, pri katerih mašnik ne poje koralno. Taka opravila so: tihe sv. maše, pridiga, krščanski nauk, litanije, križev pot, pobožnosti bratovščin, in nekatere procesije. Naša (lavantinska) synoda o tem tako govori: „In minoribus cultus divini solemnitatibus et officiis quotidianis summopere optamus, ut cantus popularis, i. e. cantiones sacrae lingua vulgari conditae pia parochorum et ludi magistrorum sollicitudine promoveantur“. (Stat. IX.) t. j. „Jako želimo, da se pri manjših slovesnostih službe božje ter pri vsakdanjih opravilih ljudsko petje, t. j. svete pesmi zložene v domačem jeziku po bogoljubni skrbi župnikov in orglavcev pospešujejo“. Le-ta latinski liturgiji popolnem primeren cerkveni ukaz, da naj se pri „Missa cantata“ edino le latinsko poje, preziral se je tekom 18. in 19. stoletja. V večjih cerkvah, katerim je premoženje dopuščalo, vpeljale so se polagoma gledališčine maše in večernice, v manjših pa „opravila“ (Ämter) z národnim jezikom. V vsi lavantinski škofiji n. pr. je ni nijedne cerkve, v kateri bi se poleg brezštevilnih petih opravil tudi le enkrat na leto pravilno liturgično pelo — izvzemši semeniško cerkev. Večini organistov in cerkvenih pevcev niti toliko priprosti in častitljivi mašni odgovori (responsoria) niso znani; marveč je povsod s praznimi kadencami nadomestujejo. Národna pesem, ne da bi bila na svojem mestu od sv. cerkve modro ji odločenem ostala, prisvojila si je vse vrste liturgičnega reda.

(Konec prih.)

D o p i s i.

Ljubljana, velikonoč. — Res da té vrstice ne zaslužijo imena „dopisa“, vendar prosim, da je sprejmete. Naj kdo drug prevzame nalogo popisati ljubljansko cerkveno petje med vélikim tednom in na velikonoč; jaz bi rad le neko drugo reč omenil, katera me je že mnogokrat žalila, da ne rečem razjarila pri procesiji o velikinoči in o sv. Telesu, pa tudi te dni. Da si srce ohladim, hočem povedati kratki povestici. Prva: Tam nekje v večjem mestu obhajali so srenjski svetovalci in meščani slovo od svojega župana s slovesnim obedom. Najeta godba pa je kaj „umno“ zaigrala kot vvod k banketu znano melodijo iz opere Marta: „Nebesa naj ti odpusté, kar si zagrešil nad menoj!“ — Druga: V neko mestice pripelje se zvečer deželni vladar, da bi ondi prenočil. Čez vso mero lojalni župan pripelje po noči pod okna knezovega prenočišča mestno godbo, katera je v spodtiko in strah knezovega spremstva, jela v hopsa-rythmusu trobiti melodijo pesmi: „Dà, najboljši bratec nisi ti!“ — Morda se smejaš, dragi bralec, tema dogodbicama? — Prav imaš. Ako bi Ti pa povedal, da se pri naših procesijah sè sv. rešnjim Telesom in tudi pri zadnji velikonočni procesiji, ko se vendar vsakemu katoličanu pobožnega veselja srce topi, še vse drugačne melodije svirajo, potem bi se ne smejal več, ampak bi bil nevoljen in razsrjen z menoj vred in z mnogimi drugimi, kojih misel in želja je: Boljše nič kot sviranje takih glasbenih komadov, ki so le za plesišče in gledališče zložene in žalijo

nabožni čut vsih onih, katerim je češčenje kralja vsih kraljev bolj mar, kakor pa stopicati po glasbenem taktu ter se spominjati operét in plesov. Sancta sancte! Z.

Z Gorenjskega. Prebirajoč naš društveni list „Cerkv. Gl.“, odprè se mi stran 54. osmega letnika, kjer je naznanjen „Zaznamek muzikalij in knjig, ki so lastnina cecilijinega društva Kranjske dekanije“.

Žalost obide vsako za cerkveno glasbo udano srce, ako vidi tako blizo pred seboj, kako malo napreduje naša stvar. Društvo kranjske dekanije, ki je tako lepo se ustanovilo in prve tri leta veselo in vspešno delovalo, to društvo, ki je bilo prvi dekanjski izgled vsi Kranjski, to društvo je zaspalo, da ne rečem umrlo. S prepričanjem smem reči, da je to društvo vzbudilo in predramilo večino gorenjskih organistov, da so se jeli brigati za boljše, in cerkvi pristojno glasbo. Organisti jeli so bolj med seboj občevati kakor poprej, vzbudilo se je več življenja med njimi, in prijateljstvo med njimi se je širilo, in s tem veliko k lepej cerkveni glasbi pripomoglo, ker so organisti tekmovali med seboj gledé petja in orglanja.

Pa to društvo, na koje so bili vsi gorenjski Cecilijanci po pravici ponosni, to društvo je zaspalo, in spi! A vsi, ki spoštujemo preč. g. Lavtizarja kot duhovnika in muzika, upamo, da nam bode, dokončavši svoje glasbene studije in povrnivši se z Bavarske med svoje, zopet navdušeno kazal pot in nas vodil na polju cerkvene glasbe kot predsednik društva. Naj bi se tudi spoznala kedaj želja, izrečena na prvem zborovanju omenjenega društva, koje je povdarjal preč. g. J. Gnjezda v svojem govoru, da bi to društvo še več bratov v naši škofiji dobilo, ter dajalo lep izgled drugim dekanijam.

Ker pa vsaj jaz upam, da se bode Cec. društvo za kranjsko dekanijo prebudilo in tudi delalo, moram odbor opomniti gledé v začetku omenjenega zaznamka. Ondi je navedenih 22 latinskih maš in kakih 20 zvezkov družih skladb, in čujte Slovenci! „Slovensko cecilijino društvo“ nakupilo si je zgolj muzikalij od nemških skladateljev in te brez izjeme nemških založnikov. Edini naš učenik gospod A. Foerster je zastopan sè svojo Missa in hon. s. Jacobi. Toraj vprašam, ali je to prav? Nikakor ne! Društvu je namen, širiti pravo cerkveno glasbo v Slovenskej, in v to, mislim, tudi v prvi vrsti spada, da podpira domačo cerkveno glasbeno literaturo. Tudi so muzikalije nakupljene le po eden odtis, kar ovira, da bi vsak ud začeljeno dobil. Ako je pa potem izposojevalcu všeč izposojena skladba, si jo prepíše; to pa še prav ni, ker je prepisovanje muzikalij protipostavno. Tudi se ni jemalo ozir na vse ude. Postavim: društvo si je kupilo 4 knjige o harmoničnem nauku; Foersterjevega „Nauka o harmoniji“ nima*) v svojem inventarji, da bi organistom nemščine nezmožnim koristil. Na „Fliegende Blätter für katholische Kirchen-Musik“, in na „Musica sacra“ se je naročilo, „Cerkv. Gl.“a**) pa nima v svojem „Zaznamku“. Na ta način se ne podpira in tudi ne razširja cerkvena glasbena ideja. Ne pišem zato teh vrstic, da bi jaz svojih skladb po eno več prodal, o ne! Ko bi slovenski skladatelji od dobička svojih skladb živeli, bi morda ne enkrat na leto se do sitega najedli, ali pa bi še za sol ne bilo, temveč pišem to zarad stvari. Jaz ménim, ako slovenski skladatelji žrtvujejo trud in denar, da delajo za svoj národ, jih je tudi ta národ dolžan podpirati, naj si bode na cerkveno- ali pa posvetno-glasbenem polju. Res, da se dosedaj meriti še ne morejo z nemškimi velikani, pa so vže tudi mnogo boljšega obelodanili nego ima društvo nekaj muzikalij.

To sem bil namenjen omeniti, in mislim, da društvo popravi to napako ako zopet oživi, kar želi iz celega srca njegov ud.

Iz Savinske doline. Mnogo imamo dandanes fabrik za harmonije, katerih pred kratkimi leti še ni bilo, pa tudi mnogo takih, ktere ne zaslužijo imena harmonium — ampak harmonikafabrik. Brata Rieger, „k. k. priv. Kirchenorgel- u. Harmoniumfabrik, Jägerndorf“ avstr. Šlezija, pričela sta na splošno zahtevanje strokovnjakov izdelovati (še ne dolgo) tudi harmonije, pa resnično hvalevredne.

*) Vsak slovenski orglavec bi jo moral sam imeti. Vr.

**) „Cerkv. Gl.“ bi gg. orglavci pač lahko sami zase naročevali. Vr.

Te fabrike harmoniji imajo jako priljudno obliko, so orehovega (z oljem likanega) lesa, njih glas miloprijeten — pa tudi doneč, izgovarjajo precizno in se tlačijo otroče lahko. Njih celi zistem je bolj ameriškansk, in se mora celo pripoznati, da zvan amer. fabrike „Estey“ nimamo je boljše, kakor je ravno fabrika gg. bratov Rieger, posebno ker jim je tudi cena v primeri dunajskim, jako vgodna.

Ako želi kdo več izpovedeti o tem, ali si celo naročiti koj harmonij, mu radovoljno postreže

br. Norbert Gregl,
učitelj v Nazaretu p. Mozirje.

Iz Spodnjega Drauburga, meseca februarija. (Nove orglje.) 22 m. m. imeli smo prav vesel praznik. Med mogočnim gromenjem topičev blagoslavljalje so se naše krasne, nove, iz 12 pevajočih, 2 zveznih in 3 kombinacijskih spremenov sestavljene orgle. Dvanajst lepo oblečenih mladeničev s prehaljami in gorečimi svečami prikoraka pred vel. čast. gosp. proštom, ki je z mnogobrojno asistenco zvršil sveto opravilo — blagoslovljenje orgel.

Med (! Vr.) pridigo so se milozvočne orgle mnogokrat oglašale ter kazale, kako nalogo bodo izpolnovale, namreč: V povzdigo časti božje pri svetih obredih, in občanom bodejo pa v veselje in tolažbo v trpljenji.

Zbor je pod vodstvom kapelnika gosp. Krsek-a ceciljansko težko mašo (katero?) prav izorno prednašal. Glasovi pevkinj in pevcev bili so čisti, srebrozvoneči in jasni. Velika cerkev bila je kar natlačena in veseli dan ostane nam nepozabljen. Orgle pa, katere nosijo tudi dvoje spominskih napisov so prava krasota naši cerkvi. Kronografični napis proslavlja sv. Jožefa, kateri je bil 19. marca m. l. novim orglam za patrona izvoljen. Drugi napis je nemški, koji slóve: „Te orgle so izdelane v l. 1887. v časten spomin petdesetletnega mašništva sv. očeta Leona XIII.“ Bratoma Zupan iz Kamnegorice na Gorenjskem pa vsa hvala za izpeljavo orgel, pri katerih ni samo vnanja oblika okusna, ampak tudi solidna in pripravno vzložena mehanika, kakor tudi glas vpliva nežno in močno po svojem značaji tako, da je mogočnost orgel občudovanja vredna.

Razne reči.

— Vis. ministerstvo za pouk in bogočastje je z odlokom dné 27. febr. t. l. vrlemu skladatelju g. Danielu Fajgelj-nu naklonilo nagrado 50 gld. „für die eifrige Förderung der Kirchenmusik“. Bodi to odlikovanje našemu g. rojaku v čast, drugim gg. učiteljem in cerkvenim skladateljem v spodbudo, vsim slovenskim ceciljancem pa v ponos.

— Francoska „Musica sacra“ je prinesla iz „Cerkv. Gl.“-a v svoji priligi meseca februarija t. l. A. Foerster-ja „Beata es“ za en glas ali zbor z orglami; meseca marcija pa ranj. R. Burgarell-a „Diffusa est“, dvospev z orglami; — dokaz, da tudi inozemci dobro vedó ceniti naše domače skladatelje. In pri nas? —

— G. Anton Foerster, mlajši (sin našega mojstra), ki je na konservatoriji v Lipskem ravnokar dovršil eno leto, je bil odlikovan s častnim darilom, ki znaša pod imenom „Kammerrath Gottlob Frege'sche Prämie“ 141 mark. Večega pomena nego denar je pač čast, katero je dosegel mladi umetnik na tujem že v prvem letu. Žel je tudi v domačih koncertih svetovno-znanega konservatorija mnogo pohvale od strani direktorjev in profesorjev, ki so v njem spoznali največi talent, obetajoč sijajno prihodnost. (Slovenec.)

Oglasnik.

Najmlentnejše cerkvene določbe o katoliški cerkveni glasbi. Z dodatkom: „O petju mašnikovem pri altarji“.

Za učitelje in pevovodje sestavlil in uredil Ignacij Mitterer proš in stolni kapelnik v Brixenu. Z dovoljenjem poslovenil A. Dolinar-Lučinski. V Ljubljani 1887. Založilo „Cecilijino društvo“. Tisk R. Milicev.

Dobiva se pri tajništvu „Cecilijinega društva“ in v „Katoliški bukvarni“ v Ljubljani iztis po 40 kr., po pošti 45 kr.

Pridana je listu 4. števil. priloge.

Odgovorni vrednik lista Janez Grjerda. — Odgovorni vrednik glasb. priloge Anton Foerster. Zalaga Cecilijino društvo. — Tiska R. Milic.